

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 28 вересня 2021 року № 21–3

м. Київ

Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих Державній екологічній інспекції України

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України «Про Рахункову палату» розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих Державній екологічній інспекції України.

За підсумками розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. Державною екологічною інспекцією України (далі – Держекоінспекція) як відповідальним виконавцем бюджетних програм за КПКВК 2405010, з 24.07.2020 КПКВК 2705010, та розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня за бюджетними програмами за КПКВК 2401270 (КПКВК 2701270 у 2020 році) і КПКВК 2401530, у 2018–2020 роках та I півріччі 2021 року **використано 1 396 846,7 тис. грн, або 82,0 відс.** затвердженого обсягу видатків за рахунок загального та спеціального фондів (1 703 799,4 тис. грн), а саме: у 2018 році – 392 481,0 тис. грн (99,5 відс.), 2019 – 417 945,6 тис. грн (96,1 відс.), 2020 – 411 809,1 тис. грн (96,4 відс.), I півріччі 2021 року – 174 611,0 тис. грн (90,0 відс.).

Потреба у видатках на забезпечення діяльності Держекоінспекції задоволена у 2018 році на 102,9 відс., 2019 – на 90,4 відс, 2020 – 78,3 відс., 2021 – 76,5 відсотка. При цьому перевищення обсягу затверджених видатків над потребою на 11 164,5 тис. грн у 2018 році спричинено отриманням Держекоінспекцією коштів спеціального фонду за КПКВК 2405010 на матеріально-технічне забезпечення та коштів загального фонду на реформування системи державного нагляду та створення єдиного інтегрованого природоохоронного органу.

2. Через незабезпечення головним розпорядником бюджетних коштів належного внутрішнього контролю та своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень, Держекоінспекцією та її територіальними органами при використанні коштів державного бюджету та прийнятті рішень щодо управління об'єктами державної власності у **2018–2020 роках та I півріччі 2021 року допущено:**

порушення бюджетного законодавства за КПКВК 2405010, з 24.07.2020 КПКВК 2705010, на суму 77 553,5 тис. грн, а саме:

- мають ознаки нецільового використання бюджетних коштів у розумінні абзацу третьої частини першої статті 119 Бюджетного кодексу України **2 781,3 тис. грн** у зв'язку з перевищенням обсягів за напрямками, затвердженими паспортом бюджетної програми, з них: у 2018 році – 2 648,4 тис. грн, 2019 році – 132,9 тис. грн;

- планування показників витрат на 2018–2021 роки з недотриманням Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228, у сумі **64 082,2 тис. грн** (2018 рік – 18 992,2 тис. грн, 2019 – 29 386,3 тис. грн, 2020 – 11 086,6 тис. грн, 2021 – 4 617,1 тис. грн) і вимог абзацу восьмого пункту 14 розділу XI Закону України від 10.12.2015 № 889 «Про державну службу», пункту 2 Положення про застосування стимулюючих виплат державним службовцям, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 15, а також підпункту «г» пункту 2 наказу Міністерства праці України від 02.10.1996 № 77 «Про умови оплати праці робітників, зайнятих обслуговуванням органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та їх виконавчих органів, органів прокуратури, судів та інших органів» у сумі **10 690,0 тис. грн** (2018 рік – 2 468,6 тис. грн, 2019 – 2 433,9 тис. грн, 2020 – 2 075,2 тис. грн, 2021 – 1 789,4 тис. грн);

неефективне управління коштами державного бюджету та недотримання вимог пунктів 7, 9 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу України у загальному обсязі **32 174,1 тис. грн** у зв'язку з їх невикористанням та поверненням до державного бюджету (за КПКВК 2405010, з 24.07.2020 КПКВК 2705010, – 6 066,6 тис. грн; КПКВК 2401270 (КПКВК 2701270 у 2020 році) – 26 105,3 тис. грн; КПКВК 2401530 – 2,2 тис. гривень);

неефективне використання коштів державного бюджету в загальному обсязі **23 100,2 тис. грн**, зокрема за критерієм:

результативності:

5 979,6 тис. грн за КПКВК 2405010, з 24.07.2020 КПКВК 2705010,

7 549,1 тис. грн за КПКВК 2401270 у 2019 році та КПКВК 2701270 у 2020 році;

продуктивності:

2 510,4 тис. грн за КПКВК 2705010 у 2020 році та I півріччі 2021 року,

1 790,0 тис. грн за КПКВК 2701530 у 2019 році;

економності:

5 271,1 тис. грн за КПКВК 2405010, з 24.07.2020 КПКВК 2705010;

прийняття необґрунтованих рішень щодо управління об'єктами державної власності на суму 10 648,8 тис. грн, а саме:

- недотримання вимог абзацу сьомого пункту 4 Положення про порядок передачі об'єктів права державної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.09.1998 № 1482, під час ліквідації територіальних органів і, як наслідок, прийняття власного рішення про

передачу об'єктів нерухомого майна вартістю **3 813,5 тис. грн** без відповідного рішення Кабінету Міністрів України;

- втрата державного майна вартістю **244,5 тис. грн** та непідтвердження факту передачі матеріальних цінностей загальною вартістю **6 590,8 тис. грн**, які обліковувалися у двох територіальних органах Держекоінспекції, що ліквідовані або знаходяться в процесі ліквідації;

порушення іншого законодавства за КПКВК 2405010, з 24.07.2020 КПКВК 2705010, у сумі 13 224,1 тис. грн, зокрема:

- недотримання вимог пункту 12 Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419, щодо проведення інвентаризації активів та зобов'язань на суму **12 903,3 тис. грн** (2018 рік – 2 876,9 тис. грн; 2019 – 4 439,0 тис. грн; 2020 – 5 587,4 тис. грн);

- порушення норм Цивільного та Господарського кодексів України (статті 638, статті 180 відповідно) у 2020 році у сумі **62,1 тис. грн**;

- порушення вимог статті 9 Закону України від 16.07.1999 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» у 2020 році у сумі **258,7 тис. гривень**.

Крім того, внаслідок неприйняття своєчасних управлінських рішень Держекоінспекцією не застосовано штрафних санкцій до постачальника (за несвоєчасно поставлений товар), які передбачені умовами договору, що, за розрахунками, призвело до втрат державного бюджету в сумі 6,1 тис. гривень.

3. Держекоінспекцією та її територіальними органами протягом 2018–2020 років та I півріччя 2021 року допускалися й окремі випадки недотримання вимог законодавства при здійсненні публічних закупівель.

Більшість таких порушень (64,6 відс.) стосувалася недотримання вимог статті 10 Закону України від 25.12.2015 № 922 «Про публічні закупівлі» (далі – Закон № 922) в частині оприлюднення або дотримання строків оприлюднення інформації про закупівлі.

Аудитом встановлено також факт недотримання вимог частини десятої статті 3 та частини третьої статті 41 Закону № 922 при укладанні Державною екологічною інспекцією Центрального округу договору купівлі–продажу на загальну суму 62,0 тис. грн без проведення спрощеної процедури закупівлі. У зв'язку з цим складено протокол про адміністративне правопорушення, передбачене частиною шостою статті 164¹⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП).

4. Протягом 2018–2020 років спостерігалася тенденція до збільшення недовиконання результативних показників (продукту), затверджених у паспорті бюджетної програми за КПКВК 2405010, з 24.07.2020 КПКВК 2705010, що свідчить про їх неактуальність та необхідність визначення стратегічних завдань та цілей для Держекоінспекції.

Загалом результативні показники бюджетної програми характеризують виконання функціональних обов'язків Держекоінспекції та операції щодо капітальних видатків. Більшість внесених змін у розрізі результативних

показників стосувалася основних засобів, відповідно – капітальних видатків, що спричинено їх непослідовністю у 2018 та 2020 роках та відсутністю у 2019 році.

Разом з цим аудитом не підтверджено даних трьох результативних показників у звітах про виконання паспортів бюджетної програми за КПКВК 2405010, з 24.07.2020 КПКВК 2705010, за 2018–2019 роки щодо фактичної чисельності працівників Держекоінспекції, за 2018–2020 роки щодо кількості об'єктів державного нагляду, за 2018–2020 роки щодо відсотків сум, стягнутих внаслідок задоволення претензій та за позовами через рішення судів.

Таким чином, **результативні показники паспорта бюджетної програми за КПКВК 2405010, з 24.07.2020 КПКВК 2705010**, затверджені головним розпорядником бюджетних коштів (Міністерство екології та природних ресурсів України/Міністерство енергетики та захисту довкілля/Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України у відповідні роки), **не характеризують ефективності здійснення державного нагляду (контролю)** у сфері охорони навколишнього природного середовища, а отже, потребують перегляду.

5. Законодавче та організаційне забезпечення діяльності Держекоінспекції є **недостатнім для ефективного здійснення державного нагляду (контролю)** у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Питання здійснення **державного нагляду (контролю)** у сфері охорони навколишнього природного середовища регулюються низкою законодавчих актів, окремі норми яких є недосконалыми або недієвими. Актуалізації потребують й окремі підзаконні акти. Розподіленими між низкою центральних органів виконавчої влади є функції **здійснення державного нагляду (контролю)** у сфері охорони навколишнього природного середовища. Координація та взаємодія між цими органами є неналежною. Водночас законодавчого акта, який би системно регулював питання здійснення **державного нагляду (контролю)** у сфері охорони навколишнього природного середовища у різних галузях, **не прийнято**.

5.1. Чинне законодавство є недостатнім для запобігання непоодиноким випадкам невиконання законних розпоряджень та приписів, інших законних вимог посадових осіб, які здійснюють державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, ненадання їм необхідної або надання неправдивої інформації, вчинення інших перешкод для виконання покладених на них обов'язків, у тому числі і у зв'язку з низьким рівнем законодавчої відповідальності за таке невиконання, який визначено статтею 188⁵ КУпАП (за даними інспекційного порталу Інтегрованої автоматизованої системи (ІАС) за 2018–2020 роки зафіксовано 856 випадків недопуску суб'єктами господарювання державних інспекторів до здійснення планових заходів нагляду (контролю), з яких 63 відс. суб'єкти господарювання з високим ступенем ризику).

5.2. Неврегульованим залишається і питання звільнення від сплати судового збору органів Державної екологічної інспекції України, оскільки

стягнення збитків за завдану навколишньому природному середовищу шкоду у судовому порядку (особливо при значних розмірах сум, які підлягають стягненню) зазвичай не може бути реалізоване через недостатність коштів на оплату судового збору (згідно зі статтею 4 Закону України «Про судовий збір» за подання позову майнового характеру сплачується судовий збір у розмірі 1,5 відс. ціни позову, але не менше 1 відс. розміру і не більше 350 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб).

5.3. Не діяли і норми частини третьої статті 20² Закону України від 25.06.1991 № 1264 «Про охорону навколишнього природного середовища» щодо створення у структурі центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, спеціальних підрозділів, працівники яких мають право носити форму встановленого зразка і вогнепальну зброю.

5.4. Недосконаліми є методичні підходи до нарахування штрафів та збитків за порушення у сфері охорони навколишнього природного середовища, окремі з яких розроблялися ще у минулому сторіччі, і порядки здійснення такого нагляду (контролю).

Не затверджено і порядки здійснення нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища органами місцевого самоврядування.

5.5. Організаційне забезпечення для **ефективного здійснення державного нагляду (контролю)** у цій сфері у 2018–2020 роках та I півріччі 2021 року було недостатнім. У зв'язку з неодноразовим проведенням Кабінетом Міністрів України заходів з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади, ризику неналежного виконання повноважень як щодо формування та реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, так і реалізації державної політики із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, залишаються досить високими.

Діяльність Держекоінспекції протягом майже 9 місяців 2020 року була обмеженою через законодавчу заборону проведення органами державного нагляду (контролю) планових заходів у зв'язку з запобіганням виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), що негативно позначилось на стані дотримання природоохоронного законодавства та не виправдало себе.

Так, введення заборони на здійснення планових перевірок призвело до непроведення в 2020 році 8 629 планових перевірок суб'єктів господарювання (76,2 відс. планового обсягу – 11 328 суб'єктів господарювання), з яких 3 986 суб'єктів, або 46,2 відс., мають високий ступінь ризику, чим створено значні ризики порушення природоохоронного законодавства та нанесення шкоди довкіллю.

5.6. Функції здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища розподілені між Державною

екологічною інспекцією, Державною службою геології та надр, Державним агентством лісових ресурсів, Державною службою з питань геодезії, картографії та кадастру, Державним агентством меліорації та рибного господарства, Державним агентством водних ресурсів, Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державною службою з безпеки на транспорті.

6. Заходи з інформатизації, які здійснювалися Держекоінспекцією протягом 2019 та 2020 років, не були включені до Національної програми інформатизації на відповідні роки, що може свідчити як про незабезпечення системного підходу до проведення таких заходів, так і про ризики неефективного використання коштів державного бюджету в обсязі 34 978, 0 тис. грн, спрямованих на зазначені цілі.

Держекоінспекцією вносилися Державному агентству з питань електронного урядування України (Мінцифри) пропозиції щодо включення завдань (проектів) до Національної програми інформатизації на 2019 (6 завдань (проектів)) та 2020 роки (4 завдання (проекти)), проте ці пропозиції так і не враховані.

Водночас Держекоінспекція здійснювала виконання (з урахуванням тих завдань з інформатизації, що не потребували погодження) у 2019 році 3 завдань (проектів) за рахунок видатків за КПКВК 2401270 (укладено угоди загальною вартістю 8 437,6 тис. грн) та 6 завдань (проектів) за рахунок видатків за КПКВК 2405010 (укладено угоди загальною вартістю 142,7 тис. грн), у 2020 році – 2 за рахунок видатків за КПКВК 2701270 (укладено угоди загальною вартістю 24 050,8 тис. грн) та 18 за рахунок видатків за КПКВК 2705010 (укладено угоди загальною вартістю 2 346,9 тис. грн).

7. План заходів щодо реалізації Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 353-р, у визначені терміни не виконано. Серед заходів, передбачених на 2018–2020 роки, виконано лише ті, які стосувалися розробки та подання до Кабінету Міністрів України проектів законів про внесення змін до кодексів та законів України та прийняття деяких постанов Кабінетом Міністрів України. **Як наслідок, мети та очікуваних результатів Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища не досягнуто.**

Реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища протягом 2018–2020 років фактично зводилося до прийняття неодноразових рішень Уряду щодо ліквідації та утворення як центрального, так і територіальних органів, які реалізують державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів. Такі рішення Уряду, як засвідчує аудит, виявилися недостатньо обґрунтованими та негативно вплинули не лише на діяльність органу державного нагляду (контролю) у сфері охорони

навколишнього природного середовища, а й призвели до додаткових витрат державного бюджету (лише ризику втрачання бюджетами різних рівнів доходів від розрахованих збитків, завданих порушеннями природоохоронного законодавства, у зв'язку з ліквідацією суб'єкта позову (інспекції), за розрахунками аудиторів, за 2018–2020 роки становлять близько 2 млрд гривень).

Так, постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 102 «Питання реалізації Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища» утворено як юридичні особи публічного права міжрегіональні територіальні органи Держекоінспекції за переліком згідно з додатком 1 та ліквідовано як юридичні особи публічного права територіальні органи Державної екологічної інспекції.

У подальшому постановою Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 750 «Деякі питання Державної природоохоронної служби України» Державну екологічну інспекцію та її територіальні і міжрегіональні територіальні органи ліквідовано як юридичні особи публічного права та утворено Державну природоохоронну службу України та як юридичні особи публічного права міжрегіональні територіальні органи Державної природоохоронної служби. 12.10.2019, тобто менш ніж за два місяці, Кабінет Міністрів України постановою № 873 визнав такою, що втратила чинність, постанову № 750.

У 2020 році постановами Кабінету Міністрів України від 29.01.2020 № 39 (пункти 1 та 2) ліквідовано як юридичні особи публічного права Державну Азовську морську екологічну інспекцію та Державну екологічну інспекцію Кримсько-Чорноморського округу, від 09.09.2020 № 802 утворено як юридичні особи публічного права міжрегіональні територіальні органи Державної екологічної інспекції. Водночас станом на 01.07.2021 державні екологічні інспекції в 11 областях (Вінницькій, Волинській, Донецькій, Закарпатській, Луганській, Львівській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Хмельницькій та Чернігівській областях) залишаються неліквідованими.

Внаслідок тривалої ліквідації територіальних органів Держекоінспекції (розпочалась наприкінці 2018 року та станом на 01.07.2021 не завершена), протягом 2019–2020 років та I півріччя 2021 року здійснено видатки на оплату праці з нарахуваннями працівникам цих територіальних органів у сумі **10 878,7 тис. грн**, або 1,0 відс. касових видатків на оплату праці з нарахуваннями всіх територіальних органів Держекоінспекції, що свідчить про незабезпечення Держекоінспекцією як відповідальним виконавцем економного використання бюджетних коштів під час бюджетного процесу.

8. Діяльність Держекоінспекції як центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, протягом 2018–2020 років та I півріччя 2021 року була неефективною. Вжиті заходи не мали належного впливу як на покращення стану довкілля, так і на відшкодування порушниками природоохоронного законодавства збитків.

Так, питома вага сум, добровільно сплачених та примусово стягнутих за результатами розгляду претензій за порушення природоохоронного законодавства, є надзвичайно низькою: лише 4,8 відс. загального обсягу розрахованих збитків за 2018–2020 роки. При цьому на початок 2021 року з 5,3 млрд грн розрахованих збитків, завданих порушенням природоохоронного законодавства (нараховані упродовж 2018–2020 років), у частині справ на суму 3,2 млрд грн сплив термін позовної давності. Зазначене свідчить про втрачання бюджетами різних рівнів доходів на таку суму.

Основними чинниками, які зумовили такий стан справ, зокрема, є: тривалий процес реформування; використання застарілої методики нарахування штрафів та низький законодавчо визначений рівень відповідальності за порушення у сфері охорони навколишнього середовища; незатвердження порядків здійснення нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища органами місцевого самоврядування; неналежне ведення претензійно-позовної роботи в частині відшкодування порушниками розрахованих екологічних збитків; несистемний підхід до забезпечення контролю за претензійно-позовною роботою щодо розгляду справ, які стосуються питань порушень законодавства в сфері охорони навколишнього природного середовища, а також аналізу її результатів та матеріалів, що надійшли від правоохоронних і контролюючих органів; невжиття ефективних заходів, спрямованих на удосконалення норм законодавства та інших підзаконних актів, які регулюють діяльність з державного нагляду (контролю) у цій сфері; несформованість системи відповідальності за порушення вимог природоохоронного законодавства як суб'єктів господарювання, так і посадових осіб, які здійснюють державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища, за неналежне виконання покладених на них обов'язків; нефункціонування єдиних електронних реєстрів природних ресурсів; неналежний рівень інформаційного обміну та оформлення протоколів.

9. Окремі рекомендації Рахункової палати, які надавалися об'єктам контролю та Уряду за результатами попередніх заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) у сфері охорони навколишнього середовища, включаючи сферу державного нагляду (контролю) (у тому числі і за міжнародними аудитами), актуальні і дотепер:

- висновок Колегії Рахункової палати від 24.06.2014 № 13-5:

віднесення Держекоінспекції до переліку органів, які звільняються від сплати судового збору, шляхом внесення відповідних змін до Закону України «Про судовий збір»,

усунення дублювання функцій центральних органів виконавчої влади, зокрема, у частині здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства про охорону, використання і відтворення водних біоресурсів,

удосконалення організаційної системи внутрішнього контролю;

- рішення Рахункової палати від 11.04.2018 № 10-3:

збільшення розміру ставок екологічного податку за викиди в атмосферне повітря та скиди у водні об'єкти,

застосування інших додаткових інструментів впливу на суб'єктів господарювання, зокрема ефективних економічних методів стимулювання з метою охорони навколишнього природного середовища та зменшення обсягів викидів та скидів забруднюючих речовин;

- рішення Рахункової палати від 23.06.2021 № 14-4 (міжнародний аудит), від 26.10.2017 № 22-1 (національний аудит):

впровадження електронної інформаційної системи моніторингу сфери поводження з побутовими відходами;

- рішення Рахункової палати від 09.04.2019 № 8-3:

внесення змін до Кодексу України про надра у частині підвищення рівня ефективності діяльності центральних органів виконавчої влади, що формують та реалізують державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, зокрема щодо удосконалення процедур надання/отримання (продовження строку дії, переоформлення, внесення змін, видача дубліката) спеціальних дозволів на користування надрами.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих Державній екологічній інспекції України, затвердити.

2. Звіт про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих Державній екологічній інспекції України, і рішення Рахункової палати надіслати **Верховній Раді України** протягом 15 днів із дня затвердження цього Звіту.

3. Відомості про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих Державній екологічній інспекції України, у формі рішення Рахункової палати надіслати **Кабінетові Міністрів України** та рекомендувати:

- відмовитись від практики введення заборони на здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері дотримання природоохоронного законодавства;

- вжити заходів щодо актуалізації Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища (розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 № 616-р) та плану заходів щодо її реалізації (розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 353-р), зокрема, включити до плану заходів підготовку та внесення до Верховної Ради України проєкту законодавчого акта, який би системно регулював питання здійснення **державного нагляду (контролю)** у сфері охорони навколишнього природного середовища у різних галузях;

- запровадити дієві механізми для запобігання необґрунтованому прийняттю Урядом рішень про ліквідацію та/або реорганізацію центральних органів виконавчої влади при здійсненні заходів з їх оптимізації;

- вжити заходів щодо:

визначення як складової Національної програми інформатизації заходів з інформатизації, які проводяться центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів;

усунення дублювання функцій центральних органів виконавчої влади у сфері природоохоронного законодавства;

координації взаємодії органів Держекоінспекції з Державною податковою службою України та Міністерством юстиції України при визначенні переліку суб'єктів господарювання, що підлягають державному нагляду (контролю) у сфері дотримання вимог природоохоронного законодавства;

розроблення та затвердження для цілей державного нагляду (контролю) у сфері дотримання вимог природоохоронного законодавства інструкції (методичних рекомендацій, порядку) з проведення радіаційного обстеження транспортних засобів, вантажів та іншого майна у разі виявлення перевищення допустимого рівня іонізуючого випромінювання;

реалізації норми частини третьої статті 20² Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» щодо створення у структурі центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, спеціальних підрозділів;

належного фінансового та матеріально-технічного забезпечення діяльності центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів;

затвердження для цілей державного нагляду (контролю) нормативно-правового документа, який встановлює гранично допустимі концентрації небезпечних речовин у ґрунтах;

перегляду та оновлення **Методики визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами**, затвердженої наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 29.08.2011 № 303, та Інструкції з оформлення Державною екологічною інспекцією України та її територіальними органами матеріалів про адміністративні правопорушення, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 05.07.2004 № 264;

розроблення додаткових механізмів для стимулювання суб'єктів господарювання запроваджувати «зелену економіку»;

здійснення центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічного контролю у пунктах пропуску через державний кордон на митній території України;

посилення відповідальності за невиконання законних розпоряджень та приписів, інших законних вимог посадових осіб, які здійснюють державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, за ненадання їм необхідної або надання неправдивої інформації, вчинення інших перешкод для виконання покладених на них обов'язків;

створення мережі випробувальних лабораторій з визначення вмісту генетично модифікованих організмів (далі – ГМО) у продукції для здійснення державного контролю за обігом ГМО та продукції, що отримана з використанням ГМО, а також відповідних державних реєстрів ГМО – джерел харчових продуктів, кормів, кормових добавок та ветеринарних препаратів, які містять такі організми або отримані з їх використанням, та суб'єктів господарювання, які провадять діяльність зі створення, дослідження та практичного використання ГМО, у відкритій системі;

розроблення та внесення на розгляд Верховної Ради України проєктів законів України з питань:

звільнення від сплати судового збору центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів; збільшення розміру ставок екологічного податку за викиди в атмосферне повітря та скиди у водні об'єкти;

- доручити Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України і Державній екологічній інспекції України вжити заходів щодо усунення недоліків та порушень, встановлених під час аудиту, та забезпечити виконання рекомендацій Рахункової палати;

- доручити Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України переглянути результативні показники паспорта бюджетної програми за КПКВК 2705010 та визначити такі, що характеризують ефективність здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України і Державній екологічній інспекції України та рекомендувати в межах повноважень:

- з урахуванням проведених станом на 2021 рік заходів, підготувати та подати на розгляд Кабінетові Міністрів України актуалізовані Концепцію реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища та план заходів щодо її реалізації;

- підготувати та внести на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо врегулювання на законодавчому рівні питань:

звільнення від сплати судового збору центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища;

розроблення додаткових механізмів для стимулювання суб'єктів господарювання запроваджувати «зелену економіку»;

здійснення центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічного контролю у пунктах пропуску через державний кордон на митній території України;

посилення відповідальності за невиконання законних розпоряджень та приписів, інших законних вимог посадових осіб, які здійснюють державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, за ненадання їм необхідної або надання неправдивої інформації, вчинення інших перешкод для виконання покладених на них обов'язків;

посилення відповідальності посадових осіб, які здійснюють **державний нагляд (контроль)** у сфері охорони навколишнього природного середовища, за неналежне виконання покладених на них обов'язків;

запровадження дієвих механізмів для стягнення штрафів та збитків, нарахованих за порушення у сфері охорони навколишнього природного середовища;

розроблення для цілей державного нагляду (контролю) нормативно-правового документа, який встановлює гранично допустимі концентрації небезпечних речовин у ґрунтах;

- вжити заходів щодо:

усунення порушень та недоліків, виявлених аудитом;

запровадження системи контролю за проведенням претензійно-позовної роботи, а також аналізу її результатів та матеріалів, що надійшли від правоохоронних та контролюючих органів, з метою удосконалення норм законодавства та інших підзаконних актів, які регулюють діяльність з державного нагляду (контролю) у цій сфері, у тому числі для підвищення рівня стягнення збитків, завданих доквіллю, та належної реалізації принципу «забруднювач платить»;

усунення дублювання функцій територіальними органами Державної екологічної інспекції, зокрема в частині поширення їх повноважень на внутрішні морські води, територіальне море, виключну (морську) економічну зону України, континентальний шельф України та лимани;

завершення ліквідації територіальних органів, щодо яких станом на 2021 рік прийнято відповідне рішення, та забезпечення належної діяльності новостворених територіальних органів;

забезпечення дотримання порядку проведення заходів державного ринкового нагляду;

підготовки та затвердження порядків здійснення нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища органами місцевого

самоврядування в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади;

перегляду та оновлення Методики визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами, затвердженої наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 29.08.2011 № 303, та Інструкції з оформлення Державною екологічною інспекцією України та її територіальними органами матеріалів про адміністративні правопорушення, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 05.07.2004 № 264;

удосконалення методики нарахування штрафів та збитків за порушення у сфері охорони навколишнього природного середовища;

розроблення для цілей державного нагляду (контролю) у сфері дотримання вимог природоохоронного законодавства інструкції (методичних рекомендацій, порядку) з проведення радіаційного обстеження транспортних засобів, вантажів та іншого майна у разі виявлення перевищення допустимого рівня іонізуючого випромінювання;

належного здійснення заходів з інформатизації, спрямованих, зокрема, на забезпечення відкритого доступу громадськості до наявної і повної екологічної інформації про стан навколишнього середовища;

посилення контролю за здійсненням публічних закупівель за кошти державного бюджету.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати державним екологічним інспекціям у **Вінницькій, Донецькій, Закарпатській, Львівській, Харківській, Чернігівській областях, Столичного, Центрального, Придніпровського, Південно-Західного округів** та рекомендувати розглянути результати аудиту і вжити невідкладних заходів для усунення виявлених порушень.

6. Повідомити **Державну аудиторську службу України** про факти встановлених за результатами аудиту порушень законодавства про публічні закупівлі, за які частинами першою – другою статті 164¹⁴ КУпАП передбачена адміністративна відповідальність.

7. Повідомити **Офіс Генерального прокурора** про виявлені при здійсненні аудиту ознаки кримінального правопорушення шляхом надсилання рішення Рахункової палати.

8. Оприлюднити рішення Рахункової палати і Звіт про результати аудиту на офіційному вебсайті Рахункової палати.

9. Забезпечити надання Верховній Раді України інформації про стан виконання об'єктами контролю рішення Рахункової палати протягом 45 днів з дня отримання такої інформації від об'єктів контролю.

10. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Богуна В. П.

Голова Рахункової палати

В. В. Пацкан